

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

برنامه درسی

رشته دین شناسی

(ویژه دانشگاه ادیان و مذاهب)

دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته

گروه علوم انسانی

بر اساس صورتجلسه کارگروه تخصصی علوم حوزه ای - دانشگاهی

در تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۹ به تصویب رسید

نام رشته: دین شناسی

عنوان گرایش: _

گروه: علوم انسانی

دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته

کارگروه تخصصی: علوم حوزه ای - دانشگاهی

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی دانشگاه: ادیان و مذاهب

تاریخ تصویب: ۱۳۹۷/۰۶/۲۹

به استناد آیین نامه واگذاری اختیارات برنامه ریزی درسی مصوب جلسه شماره ۸۸۲ تاریخ ۱۳۹۵/۱۱/۲۳ شورای عالی برنامه ریزی آموزشی، برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته دین شناسی مصوب جلسه کارگروه تخصصی برنامه ریزی علوم حوزه ای - دانشگاهی در تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۹ طی نامه شماره ۱۹۵۶/۱۱۰۰/د تاریخ ۱۳۹۷/۰۷/۰۸ دریافت و به تصویب رسید:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که از مهر ماه سال ۱۳۹۷ وارد دانشگاه ادیان و مذاهب می شوند، لازم الاجرا است.

ماده دو- برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته دین شناسی از نیمسال اول سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸، جایگزین برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته دین شناسی مصوب جلسه شماره ۳۵۳ شورای عالی برنامه ریزی به تاریخ ۱۳۷۶/۱۱/۰۵ می شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و به دانشگاه ادیان و مذاهب و دانشگاههای علوم حوزه ای که مجوز پذیرش دانشجویان از شورای گسترش آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری را دارند، برای اجرا ابلاغ می شود.

ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۳۹۷-۱۳۹۸ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمد رضا آهنچیان
دبیر شورای عالی برنامه ریزی آموزشی

تاریخ: ۱۹۵۶/۱۱۰۰/ص

شماره: ۱۳۹۷/۰۷/۰۸

پیوست: ندارد

دبیرخانه

جناب مستطاب آقای دکتر آهنچیان (زید عزه)
مدیر کل محترم دفتر برنامه ریزی آموزش عالی
سلام علیکم

با احترام و آرزوی توفیق الهی، بازگشت به نامه شماره ۱۳۷۶۳ مورخ ۱۳۹۶/۱۲/۲۶ دانشگاه ادیان و مذاهب در خصوص بازنگری برنامه کارشناسی ارشد «دین شناسی» باطلاع می رساند؛ برنامه یاد شده در کارگروه تخصصی گروه علوم حوزه ای مورخ ۱۳۹۶/۰۱/۱۸ مورد بررسی قرار گرفت و با انجام اصلاحاتی در تاریخ ۱۳۹۷/۰۶/۲۹ به تصویب گروه رسید. خواهشمند است دستور فرمایید برنامه پیوست جایگزین برنامه مصوب سیصدوپنجاه سومین جلسه شورای عالی برنامه ریزی مورخ ۱۳۷۶/۱۱/۰۵ شود.
از بذل توجه و عنایت جنابعالی سپاسگزارم.

سید ابوالحسن نواب

رئیس گروه کسترش و برنامه ریزی علوم حوزه ای

نشانی:

قم، خیابان معلم

جامعه المصطفی العالمیه

صندوق پستی: ۴۳۹

ک پ: ۳۷۱۵۶-۹۷۸۶۷

تلفن: ۰۲۵-۳۷۱۷۲۵۰۷

فکس: ۰۲۵-۳۷۱۷۲۵۳۱

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

کارشناسی ارشد
دین شناسی

۱۳۹۷

۱. تعریف:

دورهٔ ارشد دین شناسی، رشته ای در حوزه علوم انسانی است که به بررسی مبانی دین شناختی و نیز پرورش دانشجویان در حوزهٔ مسائل مهم دین پژوهی، می پردازد.

۲. اهداف و سیاست‌ها:

- ا. تربیت و تأمین نیروی انسانی لازم و متخصص برای تدریس در دانشگاه‌های کشور
- ب. تربیت نیروی متخصص حوزوی جهت بررسی مبانی و مسائل دین شناسی
- ج. جذب و تربیت داوطلبان تخصصی دین شناسی از کشورهای اسلامی
- د. فراهم ساختن امکانات علمی و تحقیقات برای پروژه‌های پژوهشی ادیانی و برگزاری سمینارها و کنفرانس‌های علمی پژوهشی در حوزه دین شناسی
- ه. تربیت نیروی انسانی آگاه و معنوی به منظور پاسخ‌گویی به مراکز فرهنگی داخلی و خارج از کشور

۳. پذیرش:

فراگیران دوره کارشناسی و یا سطح ۲ حوزه می‌توانند در این رشته تحصیلات عالی خود را در چارچوب این برنامه طی کنند.

۴. طول دوره:

دانشجویان در طول این دوره ۱۲ واحد جبرانی، ۲۸ واحد اختصاصی، و نیز ۴ واحد پایان نامه را باید اخذ کنند.

۵. محورهای دروس:

تاریخ ادیان از جمله ادیان شرق و ادیان ابراهیمی، جامعه‌شناسی دین، روان‌شناسی دین، انسان‌شناسی دین، فلسفه دین، روش‌شناسی دین، و مباحث مربوط به دین و اخلاق و نیز دین و فرهنگ از جمله محورهای دروس در این رشته خواهند بود.

۶. اهمیت و ضرورت:

دین مهم‌ترین مؤلفهٔ تمدن‌ها و فرهنگ‌های شناخته شدهٔ بشری است. در گذشته و حال دین با مصادیق و نمودهای مختلف خود حیات فکری، معنوی و اجتماعی بشر را به طور گسترده‌ای تحت تأثیر قرار داده است. شناسایی ادیان غیرابراهیمی یعنی هندو، سیکه، جینه، بودا، زرتشت، کنفوسیوس، شینتو و دائو با گسترهٔ جغرافیایی و پراکندگی جمعیتی وسیعی که دارند، و از سوی دیگر، ادیان ابراهیمی اعم از یهودیت، مسیحیت و اسلام با فرق و مذاهب گسترده آنها، نیازمند گذراندن دوره‌های دین شناسی در دانشگاهها و مراکز علمی است. از این رو، تأسیس و تقویت دوره‌های دین شناسی در دانشگاه‌ها و تربیت نیروهای

متخصص در این حوزه امری ضروری است.

۷. نقش و توانایی فارغ التحصیلان:

دانش آموختگان این رشته در صورت تربیت صحیح قادر خواهند بود تا ضمن تسلط بر مباحث دین شناسی در حوزه های مختلف جامعه شناختی، روانشناختی، انسان شناختی، روش شناختی مطالعات ادیان و حوزه های مربوط به دین و اخلاق، هر چه بهتر الاهیات اسلامی را در مقایسه با دیگر مکاتب الهیاتی فهم کنند و در محیط های مربوط به تعامل و گفتگو بین ادیان به خوبی ظاهر شوند. بررسی نقاط اشتراک و افتراق اسلام با دیگر ادیان بر اساس متون اصلی ادیان، دانستن زبان های دینی پیروان ادیان، تحلیل و مقابله با نظرات شرق شناسان و متفکران غربی که در باب ادیان و فرهنگ ها نظر داده اند و نیز توانایی انجام تحقیقات علمی در عرصه دین پژوهی، از جمله توانایی های فارغ التحصیلان این رشته خواهد بود.

دروس جبرانی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت		
			جمع	نظری	علمی
۱	فلسفه اسلامی	۲	۳۲	۳۲	-
۲	کلام اسلامی «۱» [با تأکید بر قرآن و روایات اسلامی]	۲	۳۲	۳۲	-
۳	کلام اسلامی «۲» [با تأکید بر مباحث کلام استدلالی]	۲	۳۲	۳۲	-
۴	فلسفه غرب	۲	۳۲	۳۲	-
۵	روش تحقیق	۲	۳۲	۳۲	-
۶	زبان تخصصی	۲	۳۲	۳۲	-
	جمع	۱۲	۱۹۲	۱۹۲	-

دروس تخصصی

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت	
			جمع	نظری / علمی
۱	ادیان ابراهیمی	۲	۳۲	-
۲	ادیان شرق	۲	۳۲	-
۳	روش شناسی مطالعات ادیان	۲	۳۲	-
۴	فلسفه دین (آشنایی با مسائل فلسفه دین)	۲	۳۲	-
۵	جامعه شناسی دین	۲	۳۲	-
۶	معرفت شناسی (۱)	۲	۳۲	-
۷	معرفت شناسی (۲) [معرفت شناسی دینی]	۲	۳۲	-
۸	دین شناسی تطبیقی (تطبیق مباحث کلامی در ادیان و مذاهب)	۲	۳۲	-
۹	دین و اخلاق	۲	۳۲	-
۱۰	دین و فرهنگ	۲	۳۲	-
۱۱	پایان نامه	۴		
	جمع	۲۴	۳۲۰	-

دروس اختیاری

ردیف	نام درس	تعداد واحد	ساعت	
			جمع	نظری علمی
۱	دین و روانشناسی (مسائل مربوط به روانشناسی دین)	۲	۳۲	-
۲	انسان‌شناسی دینی	۲	۳۲	-
۳	مکاتب الهیات مسیحی	۲	۳۲	-
۴	عرفان اسلامی	۲	۳۲	-
۵	قرآن و متون مقدس	۲	۳۲	-
۶	جنبش‌های نوپدید دینی معنوی در دنیای مدرن	۲	۳۲	-
-	جمع	۱۲	۱۹۲	-

دانشجو باید ۸ واحد از جدول دروس فوق را بگذراند.

دروس جبرانی

فلسفه اسلامی

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: فلسفه اسلامی		
	عملی						
	نظری	پایه					
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری				تعداد ساعت: ۳۲	Islamic philosophy
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد							
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار							

هدف:

آشنایی با مسائل بنیادین در حوزه فلسفه اسلامی
سرفصل یا روئوس مطالب:
❖ کلیات (هستی و چیستی فلسفه اسلامی)

❖ آشنایی اجمالی با سیر فلسفه در اسلام و مکاتب فلسفی در جهان اسلام

❖ تبیین جایگاه و کارکردهای فلسفه در حوزه علوم انسانی

❖ معرفی فیلسوفان مسلمان مطرح در تاریخ فلسفه اسلامی و تبیین مهمترین اندیشه های آنان (از کندی تا دوران معاصر)

❖ بیان آراء مهم و اختلافی در تاریخ فلسفه و تحلیل آنها (از جمله مساله آفرینش جهان، معاد جسمانی، علم الهی و...)

❖ احکام حقیقت وجود (اصالت وجود و براهین آن، اشتراک وجود، مراتب وجود و تشکیک، اقسام وجود، وحدت و کثرت و ...)

❖ اثبات علیت و اقسام آن و مباحث مربوط به قاعده الواحد و مباحث دور و تسلسل

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. ابن سینا، الإشارات و التنبیهات، تهران دفتر نشر کتاب، 1403ق.
۲. ابن سینا، الشفاء، قم مکتبته آیه الله العظمی المرعشی النجفی، 1404ق.
۳. عبدالله جوادی آملی، ریحق مختوم، قم انتشارات اسراء.
۴. غلامحسین ابراهیمی دینانی، قواعد کلی در فلسفه اسلامی، تهران، انجمن حکمت و فلسفه ایران.
۵. حاج ملا هادی سبزواری، غرر الفوائد (معروف به شرح منظومه)، و شرح منظومه استاد مطهری.
۶. صدر المتألهین، الحکمه المتعالیه فی الأسفار العقلیه الأربعة، دار احیاء التراث العربی، 1981م.
۷. عبدالرسول عبودیت، نظام حکمت صدرايي، قم، مؤسسه آموزشی امام خمینی، 1383.
۸. علامه طباطبایی، اصول فلسفه و روش رئالیسم، قم، دارالعلم.
۹. علامه طباطبایی، نهاییه الحکمه، مؤسسه نشر اسلامی، 1362.
۱۰. محمدتقی مصباح یزدی، آموزش فلسفه، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ره).

کلام اسلامی «۱» [با تاکید بر روایات اسلامی]

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: کلام اسلامی «۱» Islamic Kalam 1
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد					تعداد ساعت: ۳۲
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار					

هدف: شناخت تحلیلی براهین اثبات وجود خدا و یکتایی او، نبوت، امامت و معاد، با بهره‌گیری از آیات قرآن

کریم و روایات پیشوایان معصوم

سرفصل یا رئوس مطالب:

- ❖ فطری بودن شناخت خدا (بررسی آیه ذر)
- ❖ انواع ادله وجود خدا از نظر قرآن کریم (آیات آفاقی، آیات انفسی و ...)
- ❖ براهین اثبات وجود خدا در قرآن و روایات (برهان اتقان صنع، حدود، برهان صدیقین و ...)
- ❖ معاد جسمانی از دیدگاه آیات و روایات
- ❖ شیوه‌های احتجاج با مخالفان از دیدگاه قرآن کریم (حکمت، موعظه حسنه، و جدال احسن)
- ❖ اراده و اختیار انسان از دیدگاه آیات و روایات
- ❖ آیات موهم جبر (مانند آیاتی که قضاء و قدر و هدایت و اضلال را به خدا نسبت می‌دهند)
- ❖ روایات موهم جبر (مانند روایاتی که بر آفرینش انسان‌ها از طینت‌های مختلف دلالت دارند)
- ❖ مساله اختیار انسان و امر بین الامرین در روایات
- ❖ فلسفه نبوت و امامت از منظر کتاب و سنت
- ❖ مهم‌ترین ویژگی‌های پیامبران و امامان از منظر آیات و روایات (نصب الهی، عصمت و علم)
- ❖ ختم نبوت و خاتمیت دین اسلام از دیدگاه آیات و روایات
- ❖ براهین عقلی توحید، نبوت، و امامت در کتاب و سنت
- ❖ نبوت و راه‌های شناخت پیامبران و شرایط پیامبری در آیات و روایات

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. علی ربانی گلپایگانی، الاهیات فی مدرسه اهل البیت، قم، انتشارات لوح محفوظ، ۱۳۷۸.
۲. لطف‌الله صافی گلپایگانی، الهیات در نهج‌البلاغه، قم، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
۳. شیخ صدوق، التوحید، قم، نشر علویون، ۱۳۸۸.
۴. احمد بن علی الطبرسی، الاحتجاج طبرسی، مشهد، نشر المرتضی.
۵. شیخ صدوق، عیون اخبار الرضا، تهران، نشر صدوق، ۱۳۷۲.
۶. عبدالله جوادی آملی، حکمت نظری و عملی در نهج‌البلاغه، قم، نشر اسراء.
۷. محمدحسین طباطبایی، علی و فلسفه الهی، قم، دفتر انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین.
۸. عبدالله جوادی آملی، فلسفه الهی از منظر امام رضا (ع)، قم، نشر اسراء.
۹. آیت الله جعفر سبحانی، الاهیات علی هدی الکتب والسنة و العقل، تهران، الزهراء.

کلام اسلامی «۲» [با تاکید بر مباحث کلام استدلالی]

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: کلام اسلامی «۲» Islamic Kalam 2	
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				تعداد ساعت: ۳۲
	عملی					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ■						
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐						

هدف: شناخت تحلیلی و استدلالی براهین اثبات وجود خدا و مباحث مربوط به نبوت، امامت و معاد

سرفصل یا روئوس مطالب:

- ❖ راههای شناخت خدا (برهان نظم و تقریرهای آن، برهان حدوث، امکان، صدیقین و ...)
- ❖ اسماء و صفات (صفات ثبوتیه ذاتیه: علم، قدرت، حیات، سمع، بصر، اراده، ادراک، ازلیت و ابدیت؛ و صفات ثبوتیه فعلیه: تکلم، صدق، حکمت، حسن و قبح عقلی و ثمرات آن؛ صفات خبریه و صفات سلبيه)
- ❖ توحید (توحید در ذات، توحید در صفات، توحید در حاکمیت، توحید در خالقیت، توحید در ربوبیت، توحید در طاعت، و توحید در تشریح، توحید در شفاعت و مغفرت)
- ❖ مباحث مربوط به قضا و قدر، بقاء، جبر و اختیار و ...
- ❖ مباحث مربوط به نبوت عامه (ضرورت بعثت انبیاء و ادله لزوم بعثت و راههای اثبات نبوت، وحی و واقسام آن، عصمت انبیاء و دلایل آن)
- ❖ مباحث مربوط به نبوت خاصه (نبوت حضرت ختمی مرتبت، اثبات اعجاز قرآن کریم، خاتمیت رسالت)
- ❖ امامت و خلافت (تعریف امامت، سنت نبوی و نصب حضرت امیرالمومنین علی علیه السلام، عصمت امام در قرآن)
- ❖ مباحث معاد (ادله ضرورت معاد، علل انکار معاد و شبهه های منکران، ادله عقلی و نقلی بر تجرد روح، حیات برزخی، معاد جسمانی و روحانی، رجعت، شفاعت، بطلان تناسخ و ...)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
----------------	----------	-------------	---------------

+	+	+	-
---	---	---	---

منابع پیشنهادی:

۱. آیت الله جعفر سبحانی، المحاضرات فی الالهیات، قم، موسسه امام صادق (ع).
۲. علامه حلی، کشف المراد فی شرح تجرید الاعتقاد (بخش الهیات بمعنی الاخص)، قم، انتشارات جامعه مدرسین حوزه علمیه قم.
۳. علی ربانی گلپایگانی، کلام استدلالی، قم، بوستان کتاب.
۴. کلام فلسفی (مجموعه مقالات)، ترجمه سلطانی و نراقی، تهران: موسسه فرهنگی صراط.
۵. امیر عباس علیزمانی، سخن گفتن از خدا، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.

روش تحقیق

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: روش تحقیق Methodology	
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				تعداد ساعت: ۳۲
	عملی					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد						
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار						

اهداف:

- آشنایی با روش تحقیق و انواع آن به صورت عملی و هم‌چنین آشنایی منابع مربوط به ادیان .
- سرفصل یا روئوس مطالب:**
- ❖ کلیات (تعریف، هدف، اهمیت و کاربرد روش های تحقیق در علوم اسلامی و انسانی)
- ❖ انواع روش های تحقیق
- ❖ روش های تبیین مساله
- ❖ روش های دستیابی به پیشینه تحقیق و تبیین ضرورت آن
- ❖ مراحل علمی و روش تحقیق (شامل طرح مساله، انواع مطالعات، جمع آوری اطلاعات، فرضیه و خصوصیات آن، چارچوب نظری یا مدل تحلیل، نتیجه گیری)
- ❖ تدوین و تنظیم گزارش های علمی
- ❖ شیوه پی نوشت و فهرست ها
- ❖ روش های کتاب شناسی و منبع یابی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. پاکتچی، احمد، روش تحقیق عمومی، انجمن علمی دانشجویان الاهیات دانشگاه امام صادق، ۱۳۸۹.
۲. طرقي، مجيد، درسنامه‌ی روش تحقیق، مرکز نشر بسنابل، ۱۳۸۴.
۳. ستوده، غلامرضا، مرجع شناسی و روش تحقیق در ادبیات فارسی، تهران، انتشارات سمت، ۱۳۷۱.
۴. خاکی، غلامرضا، روش تحقیق با رویکردی به پایان‌نامه‌نویسی، تهران، انتشارات بازتاب، ۱۳۸۶.
۵. هروی، جواد، روش تحقیق و پژوهش علمی در تاریخ، تهران، انتشارات امیرکبیر، ۱۳۶۰.
۶. دهنوی، حسین، روش تحقیق، نشر معروف، ۱۳۷۶.
۷. ساروخانی، باقر، روش‌های تحقیق در علوم اجتماعی، پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، ۱۳۸۳، تهران.
۸. استرابرگ، کریستین، روش‌های تحقیق کیفی در علوم اجتماعی، ترجمه دکتر احمد پوراحمد، دکتر علی شمعی، انتشارات دانشگاه یزد، ۱۳۸۴.
۹. محمد رضا حافظ نیا، مقدمه‌ای بر روش تحقیق در علوم انسانی.
۱۰. جان بست، روش‌های تحقیق در علوم تربیتی و رفتاری، ترجمه حسن شریفی و نرگس طالقانی.
۱۱. ساعی، علی، روش تحقیق در علوم اجتماعی، تهران انتشارات سمت، ۱۳۸۶.
12. Bauman, garrett, Ideas & Details, Wadsworth, 2004.
13. plckard, Alison Jana, research methods in information, facet publishing, 2007.
14. Fox, mark, Doing practitioner research, sage publications London, 2007.
15. mertler, craig, Action research, sage publication London, 2006.
16. David, matthew, case study research, sage publications, vol I.III.Iv, London, 2006.

زبان تخصصی

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: زبان تخصصی English Language
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد					
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف:

آشنایی با متون برگزیده دین پژوهی و اصطلاحات رایج در این رشته و نیز توانایی درک مطلوب متون مربوط به این رشته.

سرفصل یا روئوس مطالب:

❖ محتوای این واحد درسی، فصل های برگزیده از آخرین متون معتبر در دین پژوهی و یا ترجیحاً نوشته های غربیان در نقد و بررسی الهیات اسلامی است.

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

Shia in islam, Tabatabai
Encyclopedia of Islam
Encyclopedia of Religion

فلسفه غرب

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: فلسفه غرب Western Philosophy				
	عملی								
	نظری	پایه				تعداد ساعت: ۳۲			
	عملی								
	نظری	تخصصی							
	عملی								
	نظری	اختیاری							
	عملی								
	آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد								
	☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار								

هدف: آشنایی با اندیشه ها و مکاتب فلسفی در فلسفه غرب.

سرفصل یا روئوس مطالب:

- ❖ مهمترین آراء و مکاتب فلسفی در یونان و روم
- ❖ مهمترین مکاتب فلسفی در دوران قرون وسطی (بررسی اندیشه های آگوستین، آبلارد، اکام، دانس اسکاتوس، آکوئیناس و ...)
- ❖ معرفی مکتب فلسفی کانت و تاثیر پذیری او از هیوم و روسو
- ❖ پوزیتویسم منطقی (تاریخچه، دعاوی اصلی و ویژگی های مکتب، اهم فلاسفه)
- ❖ فلسفه تحلیلی (تاریخچه، دعاوی اصلی و ویژگی های مکتب، اهم فلاسفه)
- ❖ فلسفه اگزیستانس (تاریخچه، دعاوی اصلی و ویژگی های مکتب، اهم فلاسفه)
- ❖ پراگماتیسم (تاریخچه، دعاوی اصلی و ویژگی های مکتب، اهم فلاسفه)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. فردریک کاپلستون، تاریخ فلسفه، جمعی از مترجمان، تهران، انتشارات سروش.
۲. کاپلستون، فلسفه معاصر، ترجمه علی اصغر حلبی، تهران، زوار، ۱۳۸۴.
۳. روژه ورنو، پدیدارشناسی و فلسفه های هست بودن، ترجمه یحیی مهدوی، تهران، خوارزمی.
۴. اورام استرول، فلسفه تحلیلی در قرن بیستم، ترجمه فریدون فاطمی، تهران، نشر مرکز، ۱۳۹۰.
۵. لارنس کهن، از مدرنیسم تا پست مدرنیسم، ترجمه عبدالکریم رشیدیان، تهران، نشر نی، ۱۳۸۱.

درس تخصصی

روش شناسی مطالعات ادیان

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: روش شناسی مطالعات ادیان		
	عملی						
	نظری	پایه					
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری				تعداد ساعت: ۳۲	religions Methodology OF Study of
	عملی						
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد							
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار							

هدف: آشنایی با روش های مختلف در مطالعات ادیان و بررسی و ارزیابی آنها

سرفصل یا رئوس مطالب:

❖ چیستی روش شناسی

❖ تفاوت رویکردها و روش ها در مطالعات ادیان

❖ تاریخچه مطالعه ادیان از قرن چهارم قبل از میلاد و بعد آن تا مکس مولر

❖ تبیین روش مطالعه دین (مطالعه جزء نگر و کل نگر، مطالعه درجه اول و درجه دوم دین، تفکیک دین و دینداری).

❖ معرفی برجسته ترین شخصیت ها و متون در حوزه رویکرد فمینیستی به دین، رویکرد روانشناسانه، جامعه شناسانه و یا رویکرد اقتصادی به دین.

❖ رویکرد پدیدارشناسانه به دین: مکس مولر، کرنلیوس پطرس تیله، رودلف اوتو، میرچا الیاده، دولاسوسایه، فان در لیو، کریستنسن، مکتب پدیدارشناسی هلند، مکتب پدیدارشناسی آلمان، مکتب پدیدارشناسی شیکاگو، مکتب پدیدارشناسی انگلستان، نینیان اسمارت)

❖ رویکرد الاهیاتی - فلسفی یا مساله محوری: مساله تجربه (تجربه پذیری گزاره های دینی، تجربه دینی (مساله معنا) معناداری، معنابخشی، معناگذاری (مساله هویت) گروه بندی، رویکردهای اجتماعی، روش های اجتماعی)

❖ رویکردهای اخلاقی و رهایی‌بخش در دین‌پژوهی: پسااستعمار، ضدامپریالیستی، جنسیتی (میشل فوکو، طلال اسد، صبا محمود، چارلز هرشکیند، ریچارد کینگ، راسل مک کاجن، مارک تیلور، توموکو مسوزاوا و...)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. دانیل پالس، هفت نظریه در باب دین. ترجمه محمد عزیز بختیاری، قم، موسسه امام خمینی، ۱۳۸۲.

۲. طلال اسد «نقدی بر یک اثر کلاسیک مدرن: کتاب معنا و غایت دین اثر ویلفرد کنتول اسمیت». هفت آسمان ۶۳-۶۴ (۱۳۹۳) ۱۲۷-۱۵۰.

۳. علی موحدیان عطار، روش‌شناسی دین‌پژوهی، مشهد، جامعه المصطفی، ۱۳۹۵.

۴. محسن زندی و محمد حقانی فضل، راهنمای دین‌پژوهی، دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۹۳.

1. Arvind Sharma, *To The Things Themselves: Essays on the Discourse and Practice of the Phenomenology of Religion*. New York and Berlin: De Gruyter, 2001.
2. Jacques Waardenburg, *Classical Approaches to the Study of Religion: Aims, Methods, and Theories of Research*. New York: Walter de Gruyter, 1999.
3. James L. Cox, *A Guide To The Phenomenology of Religion*. London and New York: T&T Clark, 2006.
4. Mark Taylor, ed. *Critical Terms for Religious Studies*. London and Chicago: The University of Chicago Press, 1998.
5. Willi Braun and Russell McCutcheon. *Guide to the Study of Religion*. London and New York: T&T Clark, 2000.
6. Russell McCutcheon. *Critics Not Caretakers: Redescribing the Public Study of Religion*. Albany: State University of New York Press, 2001.
7. Tomoko Masuzawa. *The Invention of World Religions: Or, How European Universalism was Preserved in the Language of Pluralism*. Chicago: University of Chicago Press, 2005.
8. Richard King. *Orientalism and Religion: Postcolonial Theory, India, and "The Mystic East"*. London and New York: Routledge, 2006.
9. Wilfred Cantwell Smith. *The Meaning and End of Religion*. London: Fortress Press, 1991.
10. David Chidester. *The Empire of Religion*. London and Chicago: The University of Chicago Press, 2014.

11. Talal Asad. *Genealogies of Religion: Discipline and Reasons of Power in Christianity and Islam*. Baltimore: Johns Hopkins University Press, 2009.

ادیان ابراهیمی

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: ادیان ابراهیمی Abrahimic Religions				
	عملی								
	نظری	پایه							
	عملی								
	نظری	تخصصی							
	عملی								
	نظری	اختیاری							
	عملی								
						تعداد ساعت: ۳۲			
	آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد								
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار									

هدف: بررسی تحلیلی مهم‌ترین موضوعات و مباحث الهیات یهودی و مسیحی و بررسی تاریخی آنها
سرفصل یا رئوس مطالب:

الف: یهودیت؛ ب: مسیحیت

۱. مروری بر تاریخ اجتماعی یهودیت از آغاز تا عصر حاضر
 - دوره مشایخ، دوره حضرت موسی، دوره داوران، دوره پادشاهان، خرابی معبد و اسارت بابلی، دوره کاهنان، خرابی دوم، اوضاع یهود در قرون وسطا
 - جنبش‌های مدرن یهودی: حسیدیزم، ارتدوکس، محافظه‌کاران، اصلاح طلبان، صهیونیست‌ها
۲. کتاب مقدس یهودی (سنت مکتوب و سنت شفاهی)
۳. فرقه‌های یهودی (سامریان، صدوقیان، فریسیان، اسنی‌ها، قرائیم و...)
۴. شریعت، مناسک و اخلاق یهودی
۵. فلسفه و الهیات یهودی
۶. مروری بر تاریخ اجتماعی مسیحیت از آغاز تا عصر حاضر
 - عصر ظهور مسیح و رسولان، دوره یونانی‌گرایی، کاتولیک رومی در قرون وسطا، دوره نهضت اصلاح دینی، دوره مدرن
۷. عهد جدید (چگونگی شکل‌گیری، ساختار و محتوا و نویسندگان)
۸. فرقه‌های مهم مسیحیت (آیین کاتولیک، ارتدوکس، آیین پروتستان و فرقه‌های منشعب از آن)

۹. شعایر، آداب، اخلاق و عرفان مسیحی

۱۰. الاهیات مسیحی: خداشناسی، مسیح‌شناسی، نجات‌شناسی، انسان‌شناسی، کلیساشناسی و

فرجام‌شناسی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. آلن انترمن، باورها و آیین‌های یهودی، ترجمه رضا فرزین، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
۲. آدین اشتاین سالتز، سیری در تلمود، ترجمه باقر طالبی دارابی، دانشگاه ادیان و مذاهب، ۱۳۹۳.
۳. گرشوم شولم، جریان‌ات بزرگ در عرفان یهودی، ترجمه فریدالدین رادمهر، تهران، انتشارات نیلوفر، ۱۳۸۶.
۴. ایزیدور اپستاین، یهودیت: بررسی تاریخی، ترجمه بهزاد سالکی، تهران، موسسه پژوهشی حکمت و فلسفه ایران، ۱۳۹۳.
۵. ج. هرلیث و دیگران، مقدمه‌ای بر الهیات معاصر (مجموعه مقالات)، ترجمه، همایون همتی، تهران، انتشارات نقش جهان، ۱۳۷۹.
۶. هاروی کاکس، مسیحیت، ترجمه عبدالرحیم سلیمانی اردستانی، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
۷. مری جو ویور، در آمدی به مسیحیت، ترجمه حسن قنبری، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
۸. جورج برنتل، آیین کاتولیک، ترجمه حسن قنبری، قم، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
۹. تونی لین، تاریخ تفکر مسیحی، ترجمه روبرت آسریان، تهران، نشر فیروزان.
۱۰. توماس میشل، کلام مسیحی، ترجمه حسین توفیقی، قم، دانشگاه ادیان و مذاهب.
۱۱. رابرت ای. وان وورست، مسیحیت از لابه‌لای متون، ترجمه جواد باغبانی و رسول‌زاده، قم، موسسه امام خمینی (ره).
۱۲. جواد باغبانی و عباس رسولزاده، شناخت مسیحیت، قم، موسسه امام خمینی (ره).
۱۳. هانس کونگ، تاریخ کلیسای کاتولیک، حسن قنبری، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب، ۱۳۸۴.
۱۴. استنلی گرنز و راجر اولسن، الهیات مسیحی در قرن بیستم، ترجمه روبرت آسریان و میشل آقامالیان، تهران: نشر ماهی، ۱۳۹۰.
۱۵. درس‌نامه ادیان ابراهیمی، عبدالرحیم سلیمانی
۱۶. آشنایی با ادیان بزرگ، حسین توفیقی
۱۷. سرنوشت مسیحیت در طول تاریخ، ارل کرنز، آرمان رشدی
۱۸. درسنامه الاهیات مسیحی، مک گراث، ترجمه گروهی از مترجمان

۱۹. تعالیم کلیسای کاتولیک، ترجمه احمد رضا مفتاح، حسین سلیمانی و حسن قنبری

۲۰. مقدمه‌ای بر تفکر نهضت اصلاح دینی، مک گراث، بهروز حدادی

۲۱. تجربه دینی بشر، نینیان اسمارت

ادیان شرق

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: ادیان شرق Eastern Religions	
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				تعداد ساعت: ۳۲
	عملی					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد						
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار						

هدف: آشنایی با اعتقادات و مذاهب ادیان شرق

سرفصل یا رئوس مطالب:

- ❖ مشخصات ادیان شرق به لحاظ تعداد پیروان، مشخصات جغرافیایی، تاریخ پیدایش و (... آیین هندو، آیین زرتشتی، آیین سیک، آیین جینه، آیین بودا، آیین کنفوسیوس، آیین شین تو و آیین دائو)
- ❖ متون مقدس هندوها و مهمترین آموزه های این دین در زمینه خدا، معاد، آداب و رسوم دینی و اجتماعی، معادشناسی و برخی دیگر از مراسم آنان
- ❖ آیین جینه و آموزه های دینی مربوط به این آیین، نوع عبادت آنان، اعتقاد آنان به تناسخ، اندیشه های جینی در باب هستی و انسان و متون مقدس آنان
- ❖ آیین بودا، اعتقادات و آداب و رسوم دینی و اجتماعی بودائیان و فرقه های مختلف بودایی
- ❖ آیین سیک و اعتقادات و متون مقدس آنان
- ❖ آیین زرتشتی و آموزه های مرتبط به آنان
- ❖ آئین های تائو و کنفوسیوس و مهمترین اعتقادات آنها
- ❖ فرق و مذاهب موجود در هر یک از ادیان شرق
- ❖ اماکن مقدس در ادیان شرق

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. دمه پده راه آیین (1380) ترجمه و پژوهش پاشایی، ع، تهران، نگاه معاصر.
۲. بتی وونکه چنین می گوید (1383) ترجمه و پژوهش، پاشایی، ع، قم مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
۳. سوزوکی، ب ال (1380). راه بودا (آیین بودای مهاییانه) برگردان ع، پاشایی؛ تهران، نگاه معاصر.
۴. کازینز، ال، اس (1384). آیین بودا در جهان امروز برگردان علیرضا شجاعی، قم دانشگاه ادیان و مذاهب.
۵. نیوانو، نیکو (1389). آیین بودا در سوره نیلوفر، برگردان ع، پاشایی؛ قم دانشگاه ادیان و مذاهب.
۶. پرگیا پارمینا: فراسوی فرزانی (1380). ترجمه و پژوهش، ع، پاشایی؛ تهران، نگاه معاصر.
۷. بیداری ایمان در مهاییانه (1382) منسوب به اشوه گوشه، ترجمه ع، پاشایی؛ تهران نگاه معاصر.
۸. اسمارت، نینیان و چان، وینگ زای و پینز، شلومو (۱۳۷۸)، سه سنت فلسفی گزارشی از فلسفه‌های هندی، چینی و یهودی، ابوالفضل محمودی، قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم.
۹. ایونس، ورونیکا (۱۳۷۳)، شناخت اساطیر هند، ترجمه باجلان فرخی، تهران: اساطیر.
۱۰. جلالی نائینی، سید محمدرضا (۱۳۵۹)، بهگود گیتا سرود الهی، تهران: طهوری.
۱۱. چاتری، ساتیش چاندرا و داتا، دریندراموهان (۱۳۸۴)، معرفی مکتب‌های فلسفی هند، فرناز ناظرزاده کرمانی، قم: مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
۱۲. رادکریشنن، سروپالی (۱۳۷۹)، شیوه‌ی زندگی هندو، رضا حسینی آهی دشتی، تهران: ماکان.
۱۳. سن، ک.م. (۱۳۷۵)، هندویسم، ع. پاشایی، تهران: فکر روز.
۱۴. سوامی پرابوپاد، ا.ج. بهکتی ودانته (۱۳۷۷)، بهگواد گیتا (همان گونه که هست)، فرهاد سیاهپوش، بزرگمهر، گل بیدی، اله فرمانی، تهران: خورشید.
۱۵. سوامی پرابوپاد، اس. بهکتی ودانته (بی‌تا)، شری ایشوپانیشاد (آیین عمل و تفکر آریایی) فلسفه اصیل ودایی، تهران: انجمن دوستداران فرهنگ ودایی.
۱۶. شایگان، داریوش (۱۳۸۲)، آیین هندو و عرفان اسلامی، جمشید ارجمند، تهران: فرزانه.
۱۷. شایگان، داریوش (۱۳۸۳)، ادیان و مکتب‌های فلسفی هند، تهران: مؤسسه انتشارات امیرکبیر.
۱۸. ویتمن، سیمین (۱۳۸۲)، آیین هندو، علی موحدیان عطار، قم: مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
19. Bazaz Wangu, Madhu (2009), World Religions Hinduism, New York: Chelsea House.
20. Cush, Denise and... (2010), Encyclopedia of Hinduism, London: Routledge.

21. Dhavamony, Mariasusai (1982.), Classical Hinduism, Roma: Gregorian University.
22. Dowson, John (2000), a Classical Dictionary of Hindu Mythology and Religion, Geography, History and Literature, New Delhi: D.K. Printworld.
23. Frawley, David (1997), Hinduism the Eternal Tradition (Sanatana Dharma), New Delhi: Voice of India.
24. Lipner, Julius (1999), Hindus Their Religious Beliefs and Practices, New York: Routledge.
25. Morgan, Kenneth (1987), the Religion of the Hindu, Delhi: Motilal Banarsidass.
26. Chander Dogra, Ramesh, Singh Mansukhani, Gobind (1997), Encyclopaedia Of Sikh Religion and Culture, Delhi: Vikas Publishing House.
27. Mcleod ,W.H (1999), Sikhs and Sikhism, New York: oxford University .
28. Owen Cole,W (1982), The Guru in Sikhism, London: Darton, Longman & Todd.

فلسفه دین (آشنایی با مسائل فلسفه دین)

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: فلسفه دین (آشنایی با مسائل فلسفه دین) Pholosophy of religion
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد					تعداد ساعت: ۳۲
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار					

هدف: آشنایی با مباحث فلسفه دین

سرفصل یا رئوس مطالب:

- ❖ تاریخچه و پیشینه موضوع، روش، هدف و ضرورت، تعریف فلسفه دین
- ❖ رابطه فلسفه دین با دین پژوهی
- ❖ برهان‌های اثبات و رد وجود خدا
- ❖ رابطه عقل و ایمان
- ❖ زبان دین و صفات خدا
- ❖ تبیین تنوع دینی
- ❖ مواجهه با خداوند؛ تجربه دینی
- ❖ تعارض علم مطلق خدا و اختیار انسانی برهانی علیه وجود خدا و رد آن
- ❖ قلمرو دین و انتظار بشر از دین
- ❖ مسائلی در نبوت و شریعت (ماهیت نبوت) تجربه فراقنانه یا اصیل (وحی و تجربه دینی، حجیت شریعت)
- ❖ سنت و تجدد
- ❖ تعدد ادیان (دین برتر - حصرگرایی، شمول گرایی، کثرت گرایی)
- ❖ دین و دنیا (سکولاریزم) (زمینه های پیدایش سکولاریزم، انواع رویکردها) حداقلی، حداکثری و اعتدالی (دلایل و ارزیابی)

❖ تبیین معنا و ماهیت شر (انواع شرور) شرور اخلاقی، شرور طبیعی، ترکیبی و متافیزیکی (انواع بحث از مسأله شر، مسأله شر به منزله فرینه، مسأله منطقی شر، پاسخ‌ها به مسئله شر، فلسفه شرور از منظر قرآن و روایات)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع:

۱. گستره شریعت، عبدالحسین خسروپناه، قم نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری، معاونت امور اساتید و دروس معارف اسلامی (۱۳۸۲)
 ۲. قلمرو دین، عبدالحسین خسروپناه، قم، مرکز مطالعات و پژوهش‌های فرهنگی حوزه علمیه.
 ۳. دین شناسی، عبدالله جوادی آملی، قم، انتشارات اسراء.
 ۴. دریای ایمان، دان کیوپیت، ترجمه حسن کامشاد، تهران، طرح نو.
 ۵. عقل و اعتقاد دینی، مایکل پترسون و دیگران، ترجمه نراقی و سلطانی، تهران، طرح نو.
 ۶. عقل و وحی در قرون وسطی، اتین ژیلسون، ترجمه شهرام پازوکی، تهران، موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی.
 ۷. علم و دین، ایان باربور، ترجمه بهاء‌الدین خرمشاهی، تهران، انتشارات علمی فرهنگی.
 ۸. فلسفه و ایمان مسیحی، کالین براون، ترجمه طاطه‌ووس میکائیلیان، تهران، انتشارات علمی فرهنگی.
 ۹. فلسفه دین: خدا، اختیار و شر، الوین پلانتینگا، تهران، کتاب طه (وابسته به موسسه فرهنگی طه)
 ۱۰. فلسه دین، جان هیک، ترجمه بهزاد سالکی، نشر بین المللی الهدی.
 ۱۱. خدا و مسأله شر، محمدحسن قدردان قراملکی، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۸.
1. Faith and Rationality, Alvin Plantinga & Nicholas Wolterstorff (eds.)
 2. Rationality, Religious Belief, and Moral Commitment, Robert Audi & William J. Wainwright (eds.)
 3. Religion and Philosophy, Martin Warner (ed.)

جامعه‌شناسی دین

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: جامعه‌شناسی دین Sociology of religion	
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				تعداد ساعت: ۳۲
	عملی					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد						
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار						

هدف: آشنایی با رویکردهای جامعه‌شناختی در مطالعه جلوه‌های متنوع حضور دین در عرصه‌های مختلف فرهنگی - اجتماعی و نحوه تعامل نهادهای دینی با سایر نهادهای جامعه به منظور بررسی نقش اجتماعی ادیان.

سرفصل یا روئوس مطالب:

-
 - ❖ جامعه‌شناسی دین (تاریخچه، موضوع، روش، هدف و ضرورت)
 - ❖ جامعه‌شناسی دین و جامعه‌شناسی دینی
 - ❖ ارتباط جامعه‌شناسی دین با سایر حوزه‌های مطالعات دین
 - ❖ دین در تلقی جامعه‌شناسان کلاسیک و مدرن
 - ❖ نقد و بررسی نظریه‌های جامعه‌شناسی دین
 - ❖ کارکردهای اجتماعی دین (عملکرد و نقش وحدت بخش تعالیم و مناسک و آرمان‌های دینی)
 - ❖ موقعیت دین در جهان مدرن و بیان دیدگاه اسلام در رابطه دین با سیاست (با توجه به روند سکولاریزاسیون در دوره مدرنیته و پیامدهای آن)
 - ❖ سازمان‌های دینی خاص در جامعه
 - ❖ انقلاب اسلامی و حضور مجدد دین در عرصه تعاملات اجتماعی و بین‌المللی
 - ❖ جامعه‌شناسی دین در ایران (بررسی زمینه‌ها و موانع رشد آن)
 - ❖ دین و دولت: برخورد علمی با نقش جامعه‌شناسانه دولت، آغاز پیدایش دولت‌ها و...
 - ❖ دین و روشنفکران (بررسی سیر تحول تمایل و گرایش روشنفکران به دین و تحلیل آن در رابطه با سایر پدیده‌های اجتماعی، و بررسی علل و عوامل منع جذب روشنفکران دین)
 - ❖ بررسی جامعه‌شناختی مناسک دینی

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. جامعه شناسی دین، ملکم همیلتون، ترجمه محسن ثلاثی.
۲. درآمدی بر جامعه شناسی دین، فیل زاگرن، ترجمه خشایار دیبیمی.
۳. هفت نظریه در باب دین، دانیل پالس، ترجمه محمد عزیز بختیاری.
۴. جامعه شناسی دینی، غلامعباس توسلی، تهران، انتشارات سخن، ۱۳۸۰.
۵. مطالعات مردم شناختی دین، برایان موریس، ترجمه حسین شرف الدین، محمد فولادی.
۶. محدثی حسن (۱۳۹۱)، جامعه شناسی دین به روایت ایرانی.
۷. شجاعی زند علی رضا (۱۳۸۳)، « منشأ دین و ریشه دینداری: تنقیح بحث و طرح یک ایده » (مجله جامعه شناسی و علوم اجتماعی، شماره ۲)
۸. شجاعی زند علی رضا (۱۳۸۷)، « نسبت جامعه شناسی دین با الهیات و کلام » (مجله جامعه شناسی و علوم اجتماعی، دوره نهم، بهار و تابستان شماره های ۱ و ۲)
۹. همیلتون مالکوم (۱۳۹۰)، جامعه شناسی دین، ترجمه محسن ثلاثی.
۱۰. مهدی سلیمانیه (۱۳۹۳)، طلبه زیستن. نگاه معاصر

1. A Sociology of Spirituality, Kieran Flanagan, Peter C. Jupp, Ashgate ,2007.
2. An Introduction to the Sociology of Religion: Classical and Contemporary Perspectives, Inger Furseth, Pål Repstad, Ashgate, 2006.
3. The Blackwell Companion to Sociology of Religion'Richard K. Fenn ' Blackwell Publishers, 2001.
4. The Sociology of Religion (BSA New Horizons in Sociology' Grace Davie, SAGE , 2007.
5. The Sociology of Shari'a: Case Studies from around the World, Adam Possamai, James T Richardson, Bryan S. Turner (eds)' Springer International Publishing, 2015.
6. Islam and Secularism' Syed Muhammad Naquib al-Attas , 1978.
7. The social reality of religion, Peter L. Berger, Penguin, 1973.
8. Sociology and the World's Religions , Malcolm B. Hamilton , Palgrave Macmillan UK, 1998.
9. Emile Durkheim(1976), The Elementary Forms of the Religious Life, tr. Joseph swain (London: George Allen and unwin)
10. Max weber(1963), The Sociology of Religion, tr. Ephraim Fischhoff (Boston: Beacon Press).

11. Max weber(1980), The protestant Ethics and the spirit of capitalism, tr. Talcott parsons (London: George Allen and unwin).

دین و اخلاق

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: دین و اخلاق religion and Ethics
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
تعداد ساعت: ۳۲					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد					
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار					

هدف: مطالعه، بررسی و شناخت عمیق و استدلالی نسبت دین و اخلاق

سرفصل یا رونوس مطالب:

- ❖ مفاهیم و کلیات
- ❖ تعاریف دین و اخلاق
- ❖ جایگاه بحث (در فلسفه دین، الهیات مسیحی، کلام اسلامی و فلسفه اخلاق)
- ❖ پیشینه بحث
- ❖ تبیین و نقد نظریات (نظریه امر الهی و نظریه استقلال اخلاق و تقریرهای مختلف از اخلاق دینی و تقریرهای مختلف از وابستگی اخلاق به دین)
- ❖ عینیت دین و اخلاق (تبیین دیدگاههای واقع گرایانه و ناواقعگرایانه)
- ❖ انواع صورت های قابل تصور برای ارتباط بین اخلاق و دین (تباین، اتحاد، و تعامل)
- ❖ خدمات اخلاق به دین و خدمات دین به اخلاق
- ❖ اخلاقیات به عنوان دلایلی بر اعتقاد به خدا
- ❖ دیدگاه قرآن و دیگر متون مقدس در باب رابطه دین و اخلاق
- ❖ رابطه فقه و اخلاق (بررسی مساله تقدم فقه بر اخلاق و یا اخلاق بر فقه)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. مایکل پترسون و دیگران، عقل و اعتقاد دینی، ترجمه احمد نراقی و ابراهیم سلطانی.
۲. محمدتقی مصباح یزدی، دروس فلسفه اخلاق، اطلاعات، چاپ دوم، تهران، 1370 ش.
۳. سورن کی یرکگارد، ترس و لرز، ترجمه عبدالکریم رشیدیان، نشر نی، تهران، 1378 ش.
۴. فنایی، ابوالقاسم، دین در ترازوی اخلاق، تهران: موسسه فرهنگی صراط، 1384.
۵. اخلاق دین شناسی، ابوالقاسم فنایی، موسسه فرهنگی صراط، ۱۳۸۹.
۶. علامه محمدتقی جعفری، اخلاق و مذهب، قم، نشر تشیع.
۷. شهید مرتضی مطهری، جاودانگی و اخلاق، تهران، صدرا.
۸. رحیم دهقان، نظریه اخلاقی امر الهی در تاریخ فلسفه و متون مقدس ادیان ابراهیمی، قم، انتشارات المصطفی (ص)، ۱۳۹۴.

1. The Encyclopedia of Ethics, Beeker lawrenc.
2. Divine Command and Morality, Paul Helen.
3. Religion and Morality, W. J. Wainwright, 2005.
4. God and Morality: A Philosophical History, John E. Hare, 2007.
5. Divine Command and Moral Requirements, Philip L Quinn.
6. Linda Trinkaus Zagzebski, Divine Motivation theory, Cambridge, New York, 2004.
7. Robert Adams, A Theory of Virtue ;*Excellence in Being for the Good*, New York, Oxford University Press, 2006.

معرفت شناسی (۱)

دروس پیشنیاز:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: معرفت شناسی (۱) Mology 1 Episte
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد					
☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار					
تعداد ساعت: ۳۲					

هدف: آشنایی دانش پژوهان با مهمترین مسائل معرفت شناسی و کسب تدریجی مهارت ارزیابی نظریه ها
سرفصل یا روئوس مطالب:

- ❖ تعریف معرفت و معرفت شناسی، تعریف حقیقت و صدق
- ❖ رویکردهای مختلف در معرفت شناسی (رویکردهای قدما، مدرن، و معاصر)
- ❖ امکان یا عقلانیت معرفت و بررسی نامعقول بودن ادعای شکاکیت و نسبی گرایی
- ❖ علم حضوری و علم حصولی (تعریف، تقسیمات، و ویژگی ها)
- ❖ نقش عقل و حس در تصورات (مفاهیم)
- ❖ منابع معرفت (نقش عقل و حس و قلمرو آنها در معرفت شناسی)
- ❖ نظریه های صدق (دیدگاه پوزیتیویست ها، انسجام گرایی، مطابقت، و دیدگاه اندیشمندان مسلمان و..)
- ❖ معیار صدق
- ❖ توجیه، و عناصر آن
- ❖ معرفت شناسی و علم شناسی فلسفی
- ❖ معرفت شناسی و روان شناسی فلسفی
- ❖ ارزش معرفت دینی
- ❖ ابزارهای معرفتی
- ❖ وحدت ابزارهای دینی و معرفت غیر دینی
- ❖ ارزش معرفت بشری
- ❖ تقسیم قضایا

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. آموزش فلسفه، محمد تقی مصباح یزدی، تهران، سازمان تبلیغات اسلامی.
 ۲. جان هاسپرس، درآمدی به تحلیل ذهن، ترجمه سهراب علوی نیا، تهران، مکرز نشر و ترجمه کتاب.
 ۳. لیندا زاگزبسکی، معرفت‌شناسی، ترجمه کاوه بهبهانی، تهران، نشر نی، ۱۳۹۳.
 ۴. محمد رضا حسین زاده، درآمدی بر معرفت‌شناسی و مبانی معرفت دینی، قم، موسسه امام خمینی (ره).
- Jonathan, Dancy, Introduction to contemporary Epistemology, Newyork: Basil Blackwell, 1986).
- G. Pappas, (ed), Justification and knowledge, 1979.
- R. M. Chishol, Theory of Knowledge, 1977.

معرفت شناسی (۲) [معرفت شناسی دینی]

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: معرفت شناسی (۲) [معرفت شناسی دینی] Mology 2 Episte			
	عملی							
	نظری	پایه						
	عملی							
	نظری	تخصصی						
	عملی							
	نظری	اختیاری						
	عملی							
	آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد							
	☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار							
تعداد ساعت: ۳۲								

هدف: شناخت فلسفی ابعاد معرفت دینی

سرفصل یا روئوس مطالب:

- ❖ کلیات (تعریف دین و معرفت، معرفت شناسی دین و معرفت دینی، تعریف دین و معرفت)
- ❖ چیستی و ویژگیهای معرفت دینی / معیار تمایز دین و معرفت دینی
- ❖ تعریف و ضرورت معرفت شناسی دینی
- ❖ قلمرو معرفت شناسی دینی (باور، گزاره یا واقعیات دینی)
- ❖ امکان معرفت دینی و نقد و بررسی دیدگاههای نسبی گرایانه و شکاکانه در قلمرو معرفت دینی (دیدگاههای شکاکانه ناشی از فهم ناپذیری، صدق ناپذیری و استدلال ناپذیری گزاره‌های دینی)
- ❖ منابع معرفت دینی (حس- عقل- نقل و گواهی - وحی و الهام- شهود و مکاشفه - تجربه دینی- مرجعیت- تاریخ و...) ؛ ارزش سنجی و مقایسه با منابع معرفت غیر دینی
- ❖ ارزش معرفت دینی (ازارها یا راههای معرفت، وحدت ابزارها در معرفت دینی و غیر دینی و وحدت معیار ارزیابی در آن دو)
- ❖ تعارض معرفت های دینی و غیردینی
- ❖ نقد پذیری یا نقد ناپذیری گزاره‌های دینی
- ❖ موجه سازی گزاره‌های دینی
- ❖ رابطه حجیت ، هدایت و صدق در گزاره‌های دینی
- ❖ معرفت لازم و کافی در گزاره‌های دینی (در عقاید، در اخلاق، در فقه)
- ❖ امکان دست یابی به معرفت یقینی در گزاره‌های دینی
- ❖ اعتبار معرفت تقلیدی و ظنی در گزاره‌های دینی

- ❖ موانع معرفت دینی (تأثیر عوامل بیرونی بر معرفت (جامعه، فرهنگ، تاریخ)؛ تأثیر عوامل درونی بر معرفت (عقیده، ملکات، تقوی و گناه، گرایشها)).
- ❖ تغییر دین و تحول معرفت دینی:
- ❖ ارتباط معارف دینی با معارف بشری
- ❖ تحول معارف بشری (نقد و بررسی نظریه قبض و بسط معرفت دینی و تبیین لوازم باطل و ویرانگر آن)
- ❖ نظریه تعدد قرائت ها از دین (تاریخچه پیدایش، مبانی مدافعان و رویکردهای هرمنوتیکی مرتبط، تمایز نظریه تعدد قرائت با دوطون بودن آیات قرآن، نقش پیش دانسته ها در معرفت دینی، سر اختلاف نظر اندیشمندان در پاره ای از متون دینی)

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. معرفت لازم و کافی در دین، محمد حسین زاده، معرفت فلسفی، شماره ۷، ۱۳۸۴.
۲. محمد رضا حسین زاده، درآمدی بر معرفت شناسی و مبانی معرفت دینی، قم، موسسه امام خمینی (ره).
۳. صادق آملی لاریجانی، معرفت دینی (نقدی بر نظریه قبض و بسط تئوریک)، تهران، بنگاه ترجمه و نشر، ۱۳۶۹.
۴. محمد فنایی اشکوری، معرفتشناسی دینی، تهران، برگ، ۱۳۷۴.
۵. عقل و دین از منظر روشنفکران دینی معاصر، محمد جعفری.
۶. حسن یوسفیان و احمد حسین شریفی، عقل و وحی، تهران، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه.
۷. جوادی آملی، شریعت در آینه معرفت، قم، نشر اسراء

8. The Epistemology of Religious Experience, K. Yandel.

9. Warranted Christian Belief, Alvin Plantinga.

10. Perceiving God, W. Alston.

11. Epistemological Issues in Philosophy Of Religion, M. Legnhausen.

دین شناسی تطبیقی

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: دین شناسی تطبیقی (تطبیق مباحث کلامی در ادیان و مذاهب) Comparative religions
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐					
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار					
تعداد ساعت: ۳۲					

هدف: آشنایی تفصیلی با مهمترین مباحث کلامی و الهیاتی بین ادیان و مذاهب مختلف
 سرفصل یا روئوس مطالب:
 ❖ الف: جنبه معرفتی ادیان

• خداشناسی

• جهان شناسی

• نجات شناسی

• فرجام شناسی

• اخلاقیات

❖ ب: جنبه عملی ادیان

• شعائر و مناسک دینی

• نهادهای دینی

• نمادهای دینی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. کدارنات تیواری، دین شناسی تطبیقی، ترجمه مرضیه شنکایی چاپ اول ۱۳۸۱ انتشارات سمت.
 ۲. ف. ای. پیترز، یهودیت، مسیحیت و اسلام، ترجمه حسین توفیقی، ۳ جلد.
 ۳. درسنامه ادیان شرقی، علی موحدیان و محمدعلی رستمیان، انتشارات طه
 ۴. تجربه دینی بشر، نینیان اسمارت، انتشارات سمت
 ۵. باورها و آیین های یهودی، آلن انترمن، ترجمه رضا فرزین، انتشارات دانشگاه ادیان
 ۶. درسنامه الاهیات مسیحی، مک گراث، ترجمه گروهی، انتشارات دانشگاه ادیان
 ۷. ابوالفضل محمودی، مشرق در دو افق
8. Understanding World Religions, A Road Map For Justice and Peace,
David Whitten Smith

دین و فرهنگ

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: دین و فرهنگ religion and Culture
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☐ ندارد ☐					تعداد ساعت: ۳۲
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار					

هدف: آشنایی با تعاملات دین و فرهنگ و روشن شدن این مساله که فرهنگ در تعامل با دین چه جایگاهی دارد؛ آیا مستقل از دین است یا وابسته به دین و آیا امکان تولید فرهنگ دینی وجود دارد؟
سرفصل یا رئوس مطالب:

- ❖ واژه شناسی؛ دین و فرهنگ، فرهنگ سازی، تمدن
- ❖ منشا فرهنگ (ماهیت فرهنگی و قوم مداری در ملل)
- ❖ دین و فرهنگ از منظر تاریخی
- ❖ محدوده و قلمرو دخالت دین در فرهنگ
- ❖ نظریات مختلف در باب رابطه دین و فرهنگ (جدایی دین از فرهنگ؛ دین جزئی از فرهنگ است، دین تولید کننده فرهنگ است و...)
- ❖ دین و نقش آن در فرهنگ سازی اسلامی
- ❖ سبک زندگی اسلامی و تعامل دین و فرهنگ
- ❖ دین و دینداری در فرهنگ ملل
- ❖ دین و فرهنگ معنوی
- ❖ دین و فرهنگ مادی
- ❖ نظریه های فرهنگی دین
- ❖ فرهنگ دینی و فرهنگ غیر دینی

- ❖ دین و فرهنگ در جوامع اسلامی
- ❖ دین و فرهنگ در جوامع غیر اسلامی
- ❖ دین و فرهنگ در ایران
- ❖ دین و فرهنگ عمومی
- ❖ تکثر فرهنگی و دین (multiculturalism)
- ❖ دین و فرهنگ و مساله حریم عمومی و خصوصی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. مرتضی مطهری؛ مقدمه‌های بر جهان‌بینی اسلامی؛ جامعه و تاریخ؛ جلد پنجم.
۲. الیاده، میرچا (۱۳۷۴) فرهنگ و دین، مجموعه مقالات.
۳. احمد، صدری (۱۳۸۵)، آخرالزمانی در همین نزدیکی: جستارهایی در جامعه‌شناسی دین و فرهنگ.
۴. محمدزمانی، جواد (۱۳۹۰)، بازتاب دین و فرهنگ ایرانی در عزاداری شیعیان.
۵. موسایی، میثم (۱۳۷۴)، دین و فرهنگ توسعه.
۶. پارکس، هنری بمفورد (۱۳۷۸)، خدایان و آدمیان: نقد مبانی فرهنگ و تمدن غرب.
۷. داوری اردکانی، رضا (۱۳۷۵)، «دین و تجدد»، نامه فرهنگ، سال ششم، شماره ۱
۸. الیاده میرچا (۱۳۶۲)، چشم اندازه‌های اسطوره، ترجمه جلال ستاری.
۹. گولد، جولیوس و کولب، ویلیام ل؛ فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه دکتر مصطفی ازکیا، تهران، مازیار، چاپ اول، 1376.
۴. مهدی جمشیدی، نظریه فرهنگی استاد مطهری، پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی
۵. بیرو، آلن؛ فرهنگ علوم اجتماعی، ترجمه دکتر باقر ساروخانی، تهران، کیهان، چاپ اول، زمستان 1366.
۶. سازگارا، پروین؛ نگاهی به جامعه‌شناسی با تأکید بر فرهنگ، تهران، کویر، چاپ اول، 1377.

1. Between sacred and profane : researching religion and popular culture , Gordon Lynch},I.B. Tauris , 2007.

2. Edward Said and the Religious Effects of Culture, William D. Hart, Cambridge University Press, 2000.
3. Converting Cultures: Religion, Ideology and Transformations of Modernity (Social Sciences in Asia , Washburn, D. (ed.), Reinhart, A.K. (ed), BRILL, 2007.
4. Secular Steeples: Popular Culture and the Religious Imagination, Conrad Ostwalt , Trinity Press Int'l, 2003.
5. The embodied eye : religious visual culture and the social life of feeling, Morgan, David, University of California Press, 2012.
6. Religion, material culture, and archaeology , Droogan, Julian, Bloomsbury Academic; Continuum International Pub. Group, 2012.
7. The Rutledge Companion to Religion and Popular Culture, John C. Lyden, Eric Michael Mazur.
8. - Eller, Jack David, Introduction Anthropology of Religion (Routledge press). 2007.

دروس اختیاری

دین و روانشناسی (مسائل مربوط به روانشناسی دین)

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۱	عنوان درس به فارسی: دین و روانشناسی (مسائل مربوط به روانشناسی دین) religion and Sociology	
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				تعداد
	عملی					ساعت: ۱۶

آموزش تکمیلی: دارد ندارد

آزمایشگاه
 کارگاه
 سفر علمی
 سمینار

هدف: ارائه تحلیلی، عام از روانشناسی دین، مکاتب و شخصیت‌های مربوطه و نقد و ارزیابی آنها
سرفصل یا رئوس مطالب:

- ❖ کلیات
- ❖ مفاهیم (روان‌شناسی، دین، روان‌شناسی دین و روان‌شناسی دینی)
- ❖ تاریخچه (سر آغاز رسمی مباحث مربوط به رانشناسی دین، سیر روان‌شناسی دین؛ فراز و فرود و موقعیت کنونی)
- ❖ ارتباط روانشناسی دین با سایر حوزه‌های مطالعات دین
- ❖ شخصیت‌ها و مکاتب روان‌شناسی دین (مکتب انگلیسی آمریکایی، مکتب آلمانی، مکتب فرانسوی، مکتب مبتنی بر منابع دینی به ویژه دین اسلام)
- ❖ دین از دیدگاه روانشناسان و نقد اجمالی آنان (ویلیام جیمز، واتسون، اسکینر و..)
- ❖ ابعاد و ملاک‌های سنجش دینداری
- ❖ مهمترین کارکردهای روان‌شناختی آموزه‌های اسلام

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. روان‌شناسی دین، دیوید ولف، ترجمه محمد دهقان، تهران، رشد، ۱۳۸۶.
۲. درآمدی بر روان‌شناسی دین، مسعود آذربایجانی و موسوی اصل، پژوهشکده حوزه و دانشگاه، ۱۳۹۵.
۳. زمینه روانشناسی، هلیگارد، ترجمه جمعی از نویسندگان، تهران، انتشارات رشد.
4. The Psychology of Religion: Theoretical Approaches. p. xii Bernard Spilka and Daniel N. McIntosh.
5. United states of America University of Denver, Westview Press. 2997
6. David M. Wulff. Psychology Of Religion: Classic and Contemporary. New York: John Wiley & Sons, INC 1997 p. 3
7. The Psychology , Religion, and Spirituality. James M. Nelson. Springer 2009
8. Hood, R.W., Hill, P.C., Spilka, B. (2009). The Psychology of Religion: an Empirical Approach, 4nd edn. New York: Guilford.

انسان شناسی دینی

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: انسان شناسی دینی religious Anthropology	
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				تعداد ساعت: ۳۲
	عملی					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد						
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار						

هدف: آشنایی دانش‌پژوهان با مباحث رایج در انسان‌شناسی و افزایش توان تجزیه و تحلیل مباحث انسان‌شناسی در نظر مکاتب مختلف

سرفصل یا روئوس مطالب:

- ❖ مفهوم شناسی انسان شناسی دینی و تفاوت آن با انسان شناسی دین
- ❖ تاریخ این رشته
- ❖ انسان‌شناسی از دیدگاه مکتب اسلام (نظر قرآن در مورد انسان؛ چگونگی خلقت حضرت آدم و نسل او؛ مباحث مبداء و معاد، آزادی، جاودانگی، کمال، ساحت‌های وجودی انسان، سرشت مشترک انسان، جایگاه انسان در آفرینش، فلسفه آفرینش، معنای زندگی، نیازمندی انسان به وحی و...)
- ❖ مفهوم انسان از منظر اندیشمندان غربی
- ❖ نقد نگاه اندیشمندان غربی از منظر قرآن (اومانیزم، پراگماتیسم، داروینیزم و ...)
- ❖ انسان‌شناسی از دیدگاه مکاتب الهی (مسیحیت و یهودیت)
- ❖ انسان‌شناسی از دیدگاه مکاتب غیرالهی
- ❖ بررسی و مقایسه دیدگاه‌های مختلف در انسان‌شناسی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. انسان از آغاز تا انجام، علامه محمد حسین طباطبایی، قم، انتشارات جامعه مدرسین.
۲. تفسیر انسان به انسان، آیت الله جوادی آملی، قم، انتشارات اسراء.
۳. فلسفه آفرینش، عبدالله نصری، تهران، معارف، ۱۳۸۲.
۴. سیمای انسان کامل در قرآن، جعفر سبحانی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی
۵. خلافه الانسان و شهاده الانبياء، سید محمد باقر صدر، قم، مطبعه الخيام.
۶. انسان کامل، مرتضی مطهری
۷. انسان شناسی، محمود رجبی، قم، موسسه امام خمینی
۸. انسان در اسلام، احمد واعظی، تهران، دفتر همکاری حوزه و دانشگاه
۹. معارف قرآن (خداشناسی، کیهان شناسی، و انسان شناسی) محمد تقی مصباح یزدی، قم، موسسه امام خمینی.
۱۰. خودشناسی برای خودسازی، محمد تقی مصباح یزدی، قم، موسسه امام خمینی.
۱۱. احد فرامرز قراملکی، موضع علم و دین در خلقت انسان، تهران، آرایه.

مکاتب الهیات مسیحی

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: مکاتب الهیات مسیحی		
	عملی						
	نظری	پایه				تعداد ساعت: ۳۲	Kinds of Christian theology
	عملی						
	نظری	تخصصی					
	عملی						
	نظری	اختیاری					
	عملی						

آموزش تکمیلی: دارد ندارد

آزمایشگاه
 کارگاه
 سفر علمی
 سمینار

هدف: آشنایی با مکاتب مختلف الهیاتی در مسیحیت

سرفصل یا روئوس مطالب:

❖ ۱. کلیات: (تعریف الهیات، انواع الاهیات و مهمترین موضوعات الاهیات)

❖ ۲. عوامل و زمینه های شکل گیری الهیات جدید مسیحی

• رنسانس

• اومانیزم

• نهضت اصلاح دینی

• جریان نقد کتاب مقدس

❖ ۳. مکاتب جدید الهیات مسیحی

• مکتب الهیات لیبرال

• مکتب الهیات راست دینی جدید

• مکتب الهیات اگزستانس

• مکتب الهیات رهایی بخش (الاهیات سیاهان، رهایی بخش امریکای لاتین و الاهیات فمنیست)

• الهیات جدید کاتولیکی

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. فلسفه و ایمان مسیحی، کالین براون، طاطه وس میکائیلیان انتشارات علمی و فرهنگی.
۲. راهنمای الهیات پروتستان، ویلیام هور درن، ترجمه طاطه وس میکائیلیان، انتشارات علمی و فرهنگی.
۳. الهیات سیستماتیک، پل تیلیخ، ترجمه حسین نوروزی، انتشارات حکمت.
۴. الهیات اگزیزستانسیالیستی، جان مک کواری، ترجمه مهدی دشت بزرگی، بوستان کتاب.
۵. اومانیسزم، تونی دیویس، ترجمه عباس مخیر، نشر مرکز.
۶. دیوید فرگوسن، رودولف بولتمان، ترجمه انشالله رحمتی، نشر گام نو.
۷. مسیح و اساطیر، رودولف بولتمان، ترجمه مسعود علیا، نشر مرکز.
۸. مجموعه مقالات دفتر نخست الهیات جدید مسیحی، ترجمه گروهی، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.
۹. در آمدی بر الهیات نظام مند، ولفهارت پانن برگ، ترجمه عبدالرحیم سلیمانی اردستانی، مرکز مطالعات و تحقیقات ادیان و مذاهب.
۱۰. فلسفه روشنگری، اوسین گلدمن، ترجمه شیوا کاویانی، نشر فکر روز.
۱۱. الهیات تاریخی، آلن گالوی، پابنبرگ، ترجمه مراد فرهادپور، نشر صراط.
۱۲. درسنامه الهیات مسیحی، آلیستر مک گراس، ترجمه گروهی، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

13. Karl Barth, Church Dogmatics, T&T.

14. Clodavis BoFF & Leonardo BoFF, Introducing Liberation Theology, Burns & oates.

15. Starley Granz & Rogar E. Olsan, Twentieth Century Theology, D . K . IVP.

16. Alister Mcgrath, The Blackwell Encyclopedia a & Christian Thought, Oxford & combridge.

عرفان اسلامی

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: عرفان اسلامی Islamic Mysticism
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی			
	عملی				
	نظری	اختیاری			
عملی					
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد					
آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐					

هدف: شناخت منابع عرفانی، تفکر عرفانی، روش عرفانی، و مباحث نظری عرفان

سرفصل یا روئوس مطالب:

- ❖ تعینات کلی وجود (تعریف تعین ثانی، مرتبه الوهیت و مراتب پایین تر آن، اعتبارات تعین ثانی، حقایق اشیاء و اعیان ثابت)
- ❖ حضرات خمس
- ❖ اسماء و صفات حق تعالی
- ❖ عالم ارواح (عالم مثال برزخی بین ارواح و اجسام، حقیقت عالم مثال، غیب امکانی و غیب محالی)
- ❖ عالم اجسام (انواع اجسام، تمامیت ظهور وجود)
- ❖ ظهور، تجلیات، و شئون حق
- ❖ انسان کامل (جامعیت انسان کامل، لزوم انسان کامل برای تکامل خلق، مرتبه انسان کامل، مراتب وجود)
- ❖ دوام ذکر
- ❖ مقام تسلیم و رضا
- ❖ نفی خواطر
- ❖ شهود و مکاشفات

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. مرصاد العباد من المبدأ الى المعاد، شیخ نجم الدین رازی، بی جا، توسن، ۱۳۸۶.
۲. اسرارالتوحید، ابوسعید ابی الخیر، تهران، امیر مستعان، ۱۳۷۸.
۳. مصباح الهدایه الی الخلافه و الولا یه، امام خمینی (ره)
۴. مصباح الانس، محمد بن اسحاق صدرالدین قونوی، تهران، مولی، ۱۳۸۴.
۵. منازل السائرین، خواجه عبدالله انصاری، قاهره، دارالنهضة العربیه.
۶. تمهیدات، عین القضاء همدانی، تهران، منوچهری، ۱۳۷۰.
۷. شرح فصوص الحکم، ابن عربی، بیروت، موسسه التاریخ الاسلامی، ۱۴۲۶ ق.
۸. مبانی عرفان نظری، سید یدالله یزدان پناه، موسسه امام خمینی (ره)
۹. حکمت عرفانی، علی امینی نژاد، موسسه امام خمینی (ره)

قرآن و متون مقدس

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: انسان شناسی دینی Quran and Scriptures
	عملی				
	نظری	پایه			
	عملی				
	نظری	تخصصی		تعداد ساعت: ۳۲	
	عملی				
	نظری	اختیاری			
	عملی				
آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد					
☐ آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار					

هدف: آشنایی با مفاهیم، ماهیت و ساختارهای متون مقدس در ادیان

سرفصل یا رونوس مطالب:

❖ مفهوم شناسی نام های کتب مقدس و وجه تسمیه آنها

❖ مقایسه «ساختاری» قرآن با دیگر کتب مقدس

❖ معیار مقدس بودن متون

❖ سندیت متون کتب مقدس

❖ ماهیت شناسی بخش ها کتب مقدس

❖ نظرات قرآن در رابطه با کتب ادیان الهی پیشین و نظر کتب پیشین در باب قرآن

❖ مقایسه «محتوایی» قرآن با دیگر کتب مقدس

❖ بررسی میزان کاربردی بودن تعالیم کتب مقدس در زندگی روزمره آدمی

❖ جایگاه کتب مقدس در بین پیروانشان

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. محمد شمس، سیر تحول کتاب مقدس، بوستان کتاب.
۲. ابوالفضل ساجدی، تاریخچه مکاتب تفسیری و هرمنوتیکی کتاب مقدس.
۳. تسنیم جلد ۱، جوادی آملی، نشر اسراء
۴. المیزان جلد ۱، علامه طباطبائی، جامعه مدرسین
۵. التمهید فی علوم قرآن، معرفت
6. Jane Dammen MacAuliff, Barry Walsh, and Joseph Goering. With Reverence for the Word: Medieval Scriptural Exegesis in Judaism, Christianity, and Islam.
7. Doniger, Wendy (1999), Encyclopedia of World Religions, USA: Merriam-webster, Incorporated.
8. E. Safra, Jacob (2006), Britannica Encyclopedia of World Religions, Chicago: Encyclopaedia Britannica, Inc.
9. Loehlin, C.H (1964), The Sikh and ther Scriptures, Lucknow: The Lucknow Publishing House.

جنبش های دینی معنوی در دنیای مدرن

دروس پیشنهادی:	نظری	جبرانی	نوع واحد	تعداد واحد: ۲	عنوان درس به فارسی: جنبش های دینی معنوی در دنیای مدرن New age Movments in the Modern World	
	عملی					
	نظری	پایه				
	عملی					
	نظری	تخصصی				
	عملی					
	نظری	اختیاری				تعداد ساعت: ۳۲
	عملی					
<p>آموزش تکمیلی: ☐ دارد ☒ ندارد</p> <p>آزمایشگاه ☐ کارگاه ☐ سفر علمی ☐ سمینار ☐</p>						

هدف: آشنایی با جنبش های نوپدید دینی و بررسی آسیب شناختی آنها

سرفصل یا روئوس مطالب:

❖ مفهوم شناسی جنبش های نوپدید دینی

❖ تاریخچه مکاتب نوپدید (بررسی زمینه ها و علل پیدایش جنبش های معنوی نوپدید)

❖ معرفی جنبش های تاثیرگذار نوپدید

❖ شیوه های تبلیغ و عضوگیری در جنبش های نوپدید دینی

❖ سنخ شناسی جنبش های معنوی نوپدید

❖ مسأله شناسی جنبش های معنوی نوپدید

❖ جریان شناسی جنبش های نوپدید معنوی شرقی (اوشو، ویپاسانا، مهربابا، سای بابا، اکنکار،

یوگاناندا، فالون دافا و...) و فرقه های شبه عرفانی (عرفان های هندی، عرفان های امریکایی، عرفان

مسحیت، عرفان یهود، عرفان چینی و...)

❖ بررسی اصول اعتقادی فرقه های نوپدید معنوی و نیز بررسی مبانی فلسفی آنها (با تاکید بر التقاط

گرایی و غایت های اومانستی در جنبش های نوپدید دینی)

❖ موعودگرایی در فرق نوپدید معنوی

❖ خطرات و آسیب های اجتماعی جنبش های معنوی نوپدید

❖ مقایسه و تطبیق معنویت اسلامی و شیعی با معنویت موجود در جنبش های نوپدید معنوی

❖ جایگاه جنبش های نوپدید در ایران معاصر

روش ارزیابی:

ارزشیابی مستمر	میان ترم	آزمون نهایی	تحقیق (پروژه)
-	+	+	+

منابع پیشنهادی:

۱. لوئیس پروتو، طریقت آلفا رسیدن به آرامش در پنج گام ترجمه رضا جمالیان و نرگس اسکندر لو چاپ دوم 1375 انتشارات اطلاعات

۲. فرقه‌گرایی جدید به مثابه گفتمان در ایران، باقر طالبی دارابی، مجله علوم اجتماعی، شماره ۶۲ سال ۱۳۹۱

۳. جان ر. هینلز، رهنمای ادیان زنده، ترجمه عبد الرحیم گواهی، قم: بوستان کتاب، چاپ سوم، ۱۳۸۷

۴. برایان ویلسون، جنبش‌های نوین دینی، مترجم: قلی پور، مشهد: انتشارات مرنندیس، چاپ اول 138

۵. جان آر، هینلز، فرهنگ ادیان جهان، ترجمه گروه مترجمان، انتشارات دانشگاه ادیان و مذاهب.

۶. عصر سکولار (A Secular Age - Charles Taylo) نوشته چارلز تیلور

1. Encyclopedia of New Religious Movements. Edited by. Peter B.Clarke. London and new york, Routledg, 2006.
2. New Religions in Global Perspective A study of religious change in the modern world. Peter B.Clarke. London and new York. Routledge 2006
3. New Religions in Global Perspective Peter B.Clarke,
4. Encyclopedia of New Religious Peter B.Clarke,

